

3. a már teljesített fizetéseket a jelen törvény alapján visszakövetelni *nem* lehet.

A hivatalos magyarázat kifejti, hogy a Reichsgericht ítéletével alkotott jogi helyzet nem tartható fenn. Ellenkezik a közforgalomra szánt kötvények természetével, hogy külsőleg meg nem különböztethető darabok eltérő elbírálásban részesüljenek aszerint, hogy meghatározott fordulónapon mely területen voltak. Ezzel olyan bizonytalan helyzet keletkeznék, amelyet a spekuláció erkölcsstelen módon kihasználhatna. „Vor allem erscheint es aber aus allgemeinen wirtschaftspolitischen Gründen nicht möglich, dass der deutsche Gläubiger einer deutschen Auslandsanleihe nach deutschem Recht besser gestellt wird als ein ausländischer Gläubiger derselben Anleihe. Diese Rechtslage würde den ausländischen Gläubigern gegenüber zu Schwierigkeiten führen, die vermieden werden müssen.“

Folyamatos bontó ok-e, ha a férj szabadságvesztés büntetése idején a nőtartást elmulasztja?

A m. kir. Kúria egy 1906-ban hozott határozatában a kérdést igenlően döntötte el. Mert „az az állapot, hogy a férj börtönre ítéltetése miatt szabadságával nem rendelkezik, magának a férjnek bontó okot létesítő oly vétkes cselekményére vezethető vissza, mellyel magát házastársi kötelességek teljesítésére képtelenné tette, mely cselekmény tehát beszámítás szempontjából egy tekintet alá esik az önkéntes és közvetlen elhatározásból elkövetett azokkal a cselekményekkel, melyek az 1894. évi XXXI. 80. §: a) pontban körülírt házastársi kötelességeknek szándékos magaviselet általi megsértését állapítják meg. A család eltartásáról való gondoskodásnak állandó elmulasztása, *e mulasztás folytonosságánál fogva az 1894: XXXI. t.-c. 83. §. első bekezdés alkalmazását kizárja.*“ (C. 10807/1906.)

Azt hiszem, hogy a mai elméleti felfogás és a mai gyakorlat szerint a döntés nem ez lenne. A kérdésnek — erősen vitatható — anyagi részét nem érintve, már csak azért sem, mert ez esetben folyamatos cselekmény nincs és a felperes kereseti joga a H. T. 83. §. alapján elenyészett.

Folyamatos bontó oknak gyakorlatunk az olyan kötelességsértő magatartást tekinti, amely a H. T. valamely bontó okának ismertető elemeit kimeríti és kötelességsértő cselekmények, ill. mulasztások belsőleg összefüggő sorozatából áll.

Így folyamatos cselekménynek tekinti a — dr. Tóth György kúriai bíró úr által az irodalomban erősen támadott — gyakorlat a feleség tartásának közvetlen és vétkes elmulasztását.

Kérdés, idevonható-e a fent részletezett eset, amikor — az ítélet álláspontja szerint — a férj vétkes cselekményével tette magát tartásra képtelenné.

Ez esetben kétségtelen, hogy a férj, — habár közvetve, — de megsérti házastársi kötelességeit, csakúgy, mint ha közvet-

lenül tagadná meg a tartást. Ezt, — talán kissé félreérthetően — egyes bírói ítéletek úgy fejezik ki, hogy ebben az esetben a férj cselekménye beszámítás szempontjából egy tekintet alá esik az önkéntes és közvetlen elhatározásból elkövetett cselekményekkel.

Mégis, a tartás közvetlen és vétkes elmulasztása és jelen eset között lényegbevágó különbség van.

- A) Az első eset *több*, egymással belső összefüggésben álló cselekményt ölel fel. E cselekménysorozat (folyamatos cselekmény) minden egyes tagjánál, (pl. minden hónap elsején) módjában állt a férjnek elhatároznia, hogy teljesítse-e tartási kötelességét, vagy sem.
- B) Az utóbbi esetben ezzel szemben csak *egyetlen* cselekmény történt. T. i. csak egyszer állt a férjnek módjában elhatároznia, tegye-e magát tartásra képtelenné, vagy sem. A jelenségsorozat többi tagjánál a férjnek már külön elhatározásra nem volt lehetősége.

(Nem dönthetett, hogy teljesítse tartási kötelességét, v. sem.) A tartás elmulasztása már minden közreműködés nélküli kapcsolódott, mint okozat, az egyetlen cselekményéhez, mint okhoz.

Ezért a két különböző esetből különböző következtetéseket kell vonnunk.

- A) Az első esetben a mai bírói gyakorlat szemléletében az életfogalom szerint egységes magatartás két részre bomlik: az érvényesíthetőségi időn belül eső cselekmény-mozzanatokra, — ezeket önálló bontó okoknak minősítik, — és az elenyészési időn túl esőkre, — melyeket támogató bontó okoknak tekintenek.

Ezért fennálló folyamatos bontó oknak a mai gyakorlat csak azt az esetet tekintí, ha a H. T. 83. §. szerinti hat hónapon belül olyan cselekménymozzanatok állapíthatók meg, melyek önállóan is bontó okul volnának beszámíthatók alperes terhére. Így alperesnek a hat hónapi idő alatt is *vétkesen* kell elmulasztania a tartást, hogy korábbi hasonló cselekményeivel összefüggésben, a tartás elmulasztásában álló folyamatos bontó okot megvalósítsa.

Ha ez így történt, akkor a *H. T. 83. §. hat hónapos időszakában elkövetett vétkes cselekményrészek miatt a házasság felbontható — habár a belső összefüggésben álló cselekménysorozat kezdete az időszakon kívül esik.*

- B) A második esetben viszont, amikor t. i. az egyedüli vétkes cselekmény kívül esik a fenti időszakon, és csak az okozatai állanak fent az említett időszakban is, nem lehet ugyanerre a következtetésre jutnunk. *Ilyen esetben ugyanis cselekménysorozat nincs. Nem beszélhetünk tehát folyamatos cselekményről sem. Csak egyetlen cselekményről lehet szó, amely már a H. T. 83. §. értelmében, időmulás következtében, elvesztette érvényesíthetőségét.* Így ilyen esetben a kereseti jogot megszüntetnek kell tekintenünk, mert nem teheti a vétkes

ményt érvényesíthetővé pusztán az a körülmény, hogy az okozatai fennállnak.

Az ellenkező felfogás u. i. arra a H. T. rendszerével ellenkező, tarthatatlan eredményre vezetne, hogy a házasságnak egy fiatalkori ballépése miatt évtizedek múlva is felbontható lenne a házassága, ha a ballépés következményei még fennállnak. Így p. o. a házassági hűség megszegése miatt, ha a cselekményből gyermek származott, a házasság mindaddig felbontható lenne, amíg a gyermek, — a következmény él. Vagy p. o. ha bántalmazásból kifolyólag a házastárs — mondjuk — egy ujját elvesztette, amíg a következmény fennáll (tehát haláláig), a bántalmazást bontó okul érvényesíthetné.

Hj. dr. Zsembery István.

JOGÉLET.

Tóth Lajos emlékére.

A debreceni egyetem magánjogi professzorának halála fakultásának és a magyar jogtudományának nagy vesztesége. Érdekes, színes egyéniség volt, aki éles vonalaival messze különvált a szürkeségben elvesző közönbösségtől. Minden írását átlengte gondolkodásmódjának egysége — pár mondat olvasása után biztonsággal rá lehetett ismerni a szerzőre. Erős abstrakció, a jogszabályok tartalmi felfejtésében megnyilvánuló határozott logikai vonalvezetés, a gondolatmenet következetes fegyelmezettsége tették ki munkássága értékét. Jellegzetes izes stílusa a közvetlenség erejével hatott. Az a fajta embertípus, amelyről Ady írta szívük izzik, agyuk jégcsapos — és illik rá a folytatólagos idézet is — útját „szánva szórja be hideg gyémántporral a nap”.

Szemlélődés.

Büszke XX. századunkban a csillagok busásan vesztettek ragyogásukból, — nehéz eldönteni, hogy azért-e, mert a technika tökéletes eszközei közel hozták, részeikre bontották őket, — avagy azért-e, mert a városok iparfelhői elállották sugárzásuk útját, — avagy végül azért-e, mert vesztettünk készségünkben a tündöklés elismerése iránt.

Lapunk vezető helyén értékes tanulmányt közlünk a válságjog azon fejezete köréből, mely a tulajdon intézményének kopásáról, részbeni lebontásáról, sőt — egyes jogrendszerekben — annak megtagadásáról szól. Tulajdon! — oly régi eszmény, mint amilyen maga az ember — évezredek történelmének kísérője,